

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.IX.30.369/2008/14.szám

A Magyar Köztársaság nevében!

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a dr. Lontai Mária ügyvéd által képviselt **felperesnek** dr. Lantos Krisztina jogtanácsos által képviselt **alperes** ellen kártérítés iránt a Fővárosi Bíróságnál G.41.910/2005. szám alatt indult és a Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.082/2008/5. számú ítéletével befejezett perében az említett számú másodfokú határozat ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.082/2008/5. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 500.000 (Ötszázezer) forint felülvizsgálati perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felülvizsgálati kérelem szempontjából irányadó tényállás szerint az 1993. április 21-én kötött adásvételi szerződéssel az alperes jogelődje (a továbbiakban: az alperes) 105 millió forint névértékű kárpótlási jegyet vásárolt a C B Tsz-től (a továbbiakban: Tsz) a tőzsdei ár -4%-ban meghatározott vételáron. Az alperes a szerződés megkötésekor vételárelőleg címén 25 millió forintot átadott a Tsz-nek, a Tsz pedig - mivel kárpótlási jegyek ekkor még nem voltak a birtokában - a K H által kiállított kárpótlási jegy előlegutalványokat adott át az alperes részére, amelyeket az alperes visszaadott. A Tsz a K H címzett engedményezési nyilatkozatot írt alá, amely szerint az alperessel kötött megállapodás biztosítékaul a tulajdonába kerülő kárpótlási jegyeket az alperes átveheti. Ezzel azonos tartalmú nyilatkozatot intézett a B É Rt-hez is az ott letétbe helyezett kárpótlási jegyekkel kapcsolatban.

A Tsz 1994. májusában a kárpótlási jegyekhez hozzájutott, majd azokra 1994. május 17-én adásvételi szerződést kötött a felperes

jogelődjével, amely szerint 77,168.000 Ft névértékű kárpótlási jegyet eladott a felperesnek 73,150.000 Ft vételárért. A felperes a megvásárolt kárpótlási jegyeket az ÁVÜ által értékesített G K Rt. privatizációs pályázat útján történő megvásárlásához kívánta felhasználni. A vételár kifizetésében akként állapodtak meg, hogy a felperes 53,150.000 Ft-ot a privatizációs szerződés megkötésétől számított 60 napon belül, további 20 millió forintot pedig 1995. december 31-ig köteles megfizetni. A szerződés megkötésével a TSz a megvásárolt kárpótlási jegyeket a felperesnek átadta, a felperes pedig letétbe helyezte a BÉB Rt.-nél.

A TSz 1994. június 9-én levélben tájékoztatta a felperest arról, hogy az Á Rt.-vel szemben - 1993. április 21-én kelt szerződés alapján - 25 millió forint összegű tartozása áll fenn, ezért a részére járó vételárból ezt az összeget annak esedékességekor a banknak teljesítse.

Az ÁVÜ nyilvános egyfordulós pályázatot írt ki a G K Rt. jegyzett tőkéjének 91,52 %-át kitevő állami tulajdonban álló 6114 db, összesen 61,140.000 Ft névértékű részvénycsomagra. A vételár kifizetéséhez a pályázónak lehetősége volt E-hitelt igénybe venni, meghatározott összeget készpénzben, 40 %-ot pedig kárpótlási jeggyel kellett teljesítenie. A felperes jogelődje pályázatot nyújtott be, az érvényes ajánlattételhez szükséges garanciákról a felperes részére az A Rt. 1994. május 18-án és június 21-én fedezeti igazolást, garancialevelet valamint E-hitel ígérvényt állított ki.

A felperes jogelődje még 1994. május 6-án megállapodott a V. Kft-vel és a S Kft-vel a privatizációban való együttműködésben, ennek 2. pontja szerint a két cég a felperes igényei szerint megfinanszírozza a privatizációs költségeket és ezen túlmenően is szükség szerint anyagi támogatást nyújt a vételárhoz, mivel a felperesi jogelőd forrással nem rendelkezett. E cégek által rendelkezésre bocsátott készpénzen vagy az általuk nyújtott vagyoni fedezet felhasználásával vásárolt részvénycsomagot azonban a felperes - bekerülési értéken - köteles volt nevezettekre átruházni. A három gazdálkodó szervezet között volt egy másik megállapodás is, miszerint a felperesi jogelőd üzleti célja az értékesítésre kerülő részvénycsomag legalább E-hitellel megvásárolható részének a megszerzése. A költségeket, valamint az ÁVÜ által megkívánt, a privatizált cégben végrehajtandó 60 millió forintot kitevő törzstőke emeléshez az ingatlan apportot a "konzorcium" másik két tagja biztosítja. A kikötésük az volt, hogy a privatizált társaságban legalább 50 + 1 % mértékű részesedést szerezzenek.

A II. r. alperes 1994. július 8-án levélben tájékoztatta az ÁVÜ-t arról, hogy a felperes birtokában lévő kárpótlási jegyekre azok tulajdonosa, a C B TSz korábban vele adásvételi szerződést kötött,

ezért kérte, hogy az ÁVÜ a tender elbírálásakor a felperes által felajánlott kárpótlási jegyeket teljesítésként ne fogadja el. Hivatkozott arra is, hogy a kárpótlási jegyek újabb eladásával a Btk. 297.§ szerinti fedezetelvonás büntette valósult meg.

A tender elbírálásának határidejét az ÁVÜ végül 1994. október 2-áig meghosszabbította, a felperes 1994. szeptember 9-ei hatállyal elállt a Tsz-el kötött adásvételi szerződéstől a Ptk. 369.§-ának (1) bekezdésére hivatkozással. Egyebekben felajánlotta, hogy átvállalja a Tsz tartozását a teljes kárpótlási csomag tulajdonjoga fejében.

A felperes és az alperes 1994. szeptember 20-án engedményezési szerződést kötöttek. Ebben az alperes a TSz-el kötött adásvételi szerződésből eredő követelését a felperesre ruházta át a követelés összegével azonos 31,725.164 Ft vételár ellenében, amely az alperes által a TSz-nek nyújtott vételárelőleget - 25 millió forintot- valamint annak kamatait tartalmazta. A felperes a 31,725.164 Ft vételárat az A Rt-től 1994. szeptember 19-én felvett - 1995. szeptember 5-ei lejáratú - kölcsönből biztosította, a fenti kölcsönszerződéshez a bank által megkívánt biztosítékokat a V. és a S Kft. nyújtotta. Az 1994. szeptember 9-én kelt fedezetbiztosításról szóló megállapodásban rögzítették, hogy a felperes az A Rt-től 37 millió forint összegű kölcsön folyósítását kéri. Ehhez a V. Kft. készfizető kezességet vállalt és jelzálogjogot alapított egy helyrajzi szám szerint megjelölt tatai ingatlanra. A Kft. jelzálogjog biztosításával járult hozzá a kölcsönszerződés fedezetéhez. E szerződés biztosítékaként a felperes felajánlotta az általa megvásárolható G K Rt. részvénycsomag 50 %-át, megközelítőleg annyit, amennyit a jelzett hitel felhasználásával beszerzett kárpótlási jegyek ellenértékeként kap.

Az alperes 1994. szeptember 20-án kelt nyilatkozatában bejelentette az ÁVÜ-nek, hogy a kárpótlási jegyekkel kapcsolatos igénye rendeződött, ezért bejelentését visszavonja.

Az ÁVÜ által kiírt pályázat nyertese a felperes lett, 1994. október 21-én megkötötték a privatizációs szerződést. E szerint a felperes 297,800.000 Ft vételárért megvásárolta a G K Rt. által kibocsátott 6114 db, összesen 61,140.000 Ft névértékű részvénycsomagot. A vételárból 4 millió forintot készpénzben, 139,400.000 Ft-ot kárpótlási jegyek felhasználásával, 154,400.000 Ft-ot pedig E-hitelből kellett megfizetnie. Az ÁVÜ kikötötte, hogy a részvényeket csak akkor forgatja rá a felperesre, ha a vételár teljes egészében kiegyenlítésre kerül, továbbá, hogy a korábbi tárgyalásoknak megfelelően a szerződéskötéstől számított 180 nap alatt a felperesi jogelődnek végre kell hajtania a 60 millió forintos tőkeemelést a privatizált részvénytársaságban.

A felperes és az A Rt. 1994. november 4-én megkötötte a 154,400.000 Ft-ra szóló E-hitel szerződést, az MNB azonban felfüggesztette az A által vállalat E-hitel folyósítását, így a felperes a hitelhez nem jutott hozzá. 1995. március 6-án akként módosították az adásvételi szerződést, hogy az ÁVÜ 4 éves részletfizetést engedélyezett a hátralékos vételár megfizetésére, majd 1995. augusztus 31-én az újabb szerződésmódosítással az ÁVÜ hozzájárult a hátralékos vételár kárpótlási jegyekkel történő kifizetéséhez. A kárpótlási jegyeket a V Kft. vásárolta meg 19,387.000 Ft vételár ellenében, és annak az ÁVÜ részére történő átadásával a privatizációs szerződés 1995. november 14-ével lezárásra került. Korábban 1995. április 13-án a G K Rt-ben megtörtént a 60 millió forintos törzstőke emelés oly módon, hogy ahhoz a fedezetet a konzorcium másik két tagja biztosította.

Az ÁVÜ a C B Tsz-től vásárolt kárpótlási jegyek ellenértéke fejében 2944 db, az E-hitelt kiváltó további kárpótlási jegyek fejében 3170 db 10.000 Ft/db névértékű részvénycsomagot adott át a felperesi jogelődnek. A 60 millió forintos törzstőke-emelés következtében 6000 db, darabonként 10.000 Ft névértékű részvényt bocsátott ki a részvénytársaság. A törzstőke-emelés kapcsán kibocsátott 6000 db részvényt is a konzorcium másik két tagja kapta meg, így a felperesi jogelődnek a megszerzett részvényekből semmi nem maradt a tulajdonában.

A felperes jogelődje ellen a C B Tsz pert indított 73,150.000 Ft vételár és járulékai megfizetése iránt. Az első fokon eljáró Komárom-Esztergom Megyei Bíróság a 2.G.40.014/1995/17. számú ítéletében a felperesi jogelődöt 65,620.860 Ft és kamatai megfizetésére kötelezte, amelybe beszámította a felperesi jogelőd által az alperesnek fizetett 21 millió forintból és kamataiból fennmaradt 21,554.730 Ft-ot, valamint ennek három havi kamatát kitevő 1,508.830 Ft-ot. A Legfelsőbb Bíróság a Gf.I.30.037/1996/6. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az I. r. alperest terhelő marasztalás összegét 64,412.030 Ft-ra és kamataira leszállította. Megállapította, hogy a C Kft. az adásvétel tárgyát képező kárpótlási jegyek 1994. május 17-én történt átvételével megszerezte azok tulajdonjogát, így a felperes a Ptk. 369.§-ának (1) bekezdésére alapítva a szerződéstől való elállásra nem volt jogosult.

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Gfv.X.31.776/1997/4. számú ítéletében a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Kifejtette azt is, hogy a Tsz mivel 1993. április 21-én nem volt a kárpótlási jegyek birtokában, azokat óvadékként sem köthette le.

A felperes jogelődje az E-hitel lehetetlenülése miatt pert indított az A Rt. jogutódja az M Bank Rt. ellen a Fővárosi Bíróságnál 7.G.75.070/1996. szám alatt 85 millió forint kártérítés és

járulékai megfizetése iránt. A peres felek 1998. február 3-án egyezséget kötöttek, amely szerint a felperesi jogelőd nem követeli a M Bank Rt-től a 85 millió forint kártérítést, ennek fejében a M Bank Rt. eltekint a 37 millió forint és járulékai visszafizetésétől a felperesi jogelőd részéről. A bíróság az egyezséget jóváhagyta. A Tsz-nek járó vételár kiegyenlítetlen maradt.

A felperesi jogelőd ellen 1999. május 3-án felszámolási eljárás indult, a felszámoló a perbeli követelést 2006. június 13-án eladta a konzorcium egyik tagja a V Kft. jogutódjának, a per jelenlegi felperesének.

A felperes a módosított keresetében kártérítés címén 207,397.000 Ft és kamatai megfizetésére kérte az alperest kötelezni. A keresetének jogalapját a Ptk. 339.§-ának (1) bekezdésében jelölte meg. Előadta, hogy az általa követelt összeg a G K Rt. könyv szerinti értékének a C Tsz-től vásárolt részvények vételárával 73,150.000 Ft-tal csökkentett összege.

Arra hivatkozott, hogy az alperes jogellenes magatartásával összefüggésben az eredeti privatizációs koncepció nem valósulhatott meg, így elmaradt a privatizációval elérhető haszna. Nem tudta a tagsági jogait gyakorolni, így nem tudta értékesíteni a megvásárolt cég egyes vagyonelemeit, ezért a részvények vételárát nem fizethette meg a tervezett módon. Az E-hitel meghíúsulása is kivédhető lett volna, ha az alperes nem kényszeríti az engedményezési szerződés megkötésére és nem kényszerül emiatt rövid lejáratú hitel felvételére. Az alperes az ÁVÜ-höz valótlan bejelentést tett a kárpótlási jegyek fedezeti jellegével kapcsolatosan, őt pedig szándékosan megtévesztette, mert azt állította, hogy a Tsz-től biztosítékul kárpótlási jegy utalványok vannak a birtokában. Előadta továbbá, hogy az alperes üzleti titoknak minősülő adatokat adott ki és valótlan tény állításával megsértette a felperesnek a Ptk. 78. §-ában írt személyhez fűződő jogait; végül megsértette a Ptk. 4.§-ának (1) bekezdésében írt együttműködési kötelezettségét. Hivatkozott az 1990. évi LXXXVI. törvény alapelveinek a megsértésére is. Állította, hogy az engedményezési szerződés megkötése nélkül a kár bekövetkezéséhez vezető okfolyamat meg sem kezdődött volna.

A II. r. alperes a kereset elutasítását kérte.

Az első fokon eljáró Fővárosi Bíróság a 15.G.41.910/2005/67. számú ítéletében a felperes keresetét elutasította.

A Fővárosi Ítéltábla a felperes fellebbezése folytán hozott 10.Gf.40.082/2008/5. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Elfogadta az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást és osztotta annak jogi következtetéseit is. Megítélése szerint az elsőfokú bíróság a Pp. 3.§-a (4) és (5) bekezdésének

megsértése nélkül utasította el a felperes további tanúkihallgatás és szakértői vélemény beszerzése iránti bizonyítási indítványát, beleértve azokat a tanúkihallgatásokat is, amelyeket korábban az elsőfokú bíróság ugyan elrendelt, de végül is nem foganatosított; és nem sértett eljárásjogi jogszabályt azzal sem, hogy nem kötelezte az alperest az 1993. évi Hitelezési Szabályzatának a becsatolására.

Osztotta az elsőfokú bíróság jogi álláspontját avonatközásban, hogy az alperes nem tanúsított olyan jogellenes magatartást, amely a Ptk. 339.§-ának (1) bekezdése szerinti kárfelelősségét megalapozná. Ennek hiányát a felek előadása, valamint a felmerült egyéb bizonyítékok mérlegelése alapján helyesen állapította meg, és okkal mellőzte a büntetőügyben beszerzett szakértői véleményeknek a jelen per tárgyává tételét.

Megítélése szerint az alperesi magatartás jogellenességének hiánya mellett a kártérítés másik konjunktív feltétele az okozati összefüggés sem volt megállapítható. A felperes jogelődje a kárpótlási jegyek tulajdonosával a C B Tsz-szel 1994. május 17-én kötött adásvételi szerződést, a megvásárolt értékpapírokat azok fizikai valóságában átvette, majd a saját nevében letétbe helyezte a privatizációban való felhasználás érdekében. Az a körülmény, hogy az engedményezési szerződést 2004. szeptember 20-án az alperessel megkötötte, kizárólag a saját elhatározásán alapult. Az annak ellenértékét képező 31,725.164 Ft-ot végül is nem tartozatlanul fizette meg az alperes jogelődjének, utóbb a bíróság beszámította a felperestől a Tsz-nek járó vételárba. A bíróság a felperes és a Tsz között folyamatban volt perben elszámolta a felperes javára azt a kamatban megmutatkozó többletkiadást is, amelyet a felperes jogelődje azért szenvedett el, mert három hónappal előbb kellett a kárpótlási jegyek vételárának egy részét kifizetnie, mint ahogyan azt a szerződéskötéskor kikötötték. Végül a 37 millió forint hitelt és járulékait vissza sem kellett fizetnie, mert a Fővárosi Bíróságnál az A Bank jogutódja - a M Bank - és közöttte folyamatban volt perben a bíróság által jóváhagyott egyezségben beszámították a felperesnek a M Bank Rt-vel szemben támasztott kártérítési követelésébe, amelyet a Mezőbank Rt-vel szemben az E-hitel meghiúsulása miatt indított. Az alperes magatartása és az E-hitel meghiúsulása között tehát okozati összefüggés nincsen. Alaptalanul hivatkozott a felperes a II. r. alperes rosszhiszeműségére, mert az ÁVÜ-höz tett bejelentése megfelelt az 1993. április 21-én kötött szerződés tartalmának. Helyesnek ítélte az elsőfokú bíróságnak azt a jogi álláspontját, hogy a felperes mint jogutód a jogelőd személyéhez fűződő jogát nem érvényesítheti.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését kérte.

A másodfokú bíróság által elkövetett jogszabálysértést mindenekelőtt a Pp. 206.§-ának (1) bekezdésében foglaltak megsértésében jelölte meg. E körben előadta, hogy az eljáró bíróságok nem vették figyelembe a dr. T C és társai ellen korábban a Győri Városi Bíróság előtt B.714/2000. szám alatt, utóbb a Székesfehérvári Városi Bíróságnál 3.G.1448/2002. szám alatt folyamatban volt büntetőügyben beszerzett szakértői véleményeket, külön is sérelmezte, hogy a bíróság "a magánszakértői véleményeket" nem értékelte. Az elsőfokú bíróság elutasította a tanúkihallgatás és szakértői vélemény beszerzése iránti bizonyítási indítványait - olyanokat is, amelyeket korábban maga is szükségesnek tartott - így az első- és másodfokú bírósági ítélet is megalapozatlan. Előadta, hogy a 2007. április 26-i előkészítő iratában (59. sorszám) jelentette be bizonyítási indítványait. Kérte Cs-né V É szakértő, valamint B I-né igazságügyi szakértők meghallgatását; F K és R E (az ÁVÜ korábbi alkalmazottai) tanúkenti kihallgatását a pályázata ellehetetlenülésének okaira; O G-né és dr. B A tanú k kihallgatását - hitelintézetek korábbi vezetőit - annak bizonyítására, hogy milyen okból lehetetlenült el a jogelődjének az E-hitel felvételi lehetősége. E vonatkozásban kérte dr. T C tanú ismételt kihallgatását, az elsőfokú bíróság azonban az indítványt jogsértő módon elutasította.

Álláspontja szerint az eljáró bíróságok megsértették a Pp. 221.§-ának a rendelkezéseit is, tekintve, hogy nem adták annak kellő indokolását, mire alapították az okozati összefüggés hiányát. Az okozati összefüggés meglétét ugyanis szakértői vélemények, továbbá dr. B L tanú vallomása igazolta.

Hivatkozott arra, hogy már az első fokú eljárásban csatolta az "MNB és ÁVÜ levelet is" annak bizonyítására, hogy az "A Bank botrány" nem lehetetlenítette el a felperes E-hitel felvételét, a más bankoktól történő hitelfelvételnek nem lett volna akadálya. Ettől a lehetőségtől az A Banktól felvett 37 millió forint összegű rövidlejáratú hitel miatt esett el, amelyet O G-né és dr. B A tanúk vallomása bizonyított volna.

Előadása szerint az eljáró bíróságok okszerűtlenül mérlegelték a bizonyítékokat, ennek során jutottak arra a téves következtetésre, hogy a felperesi jogelőd saját szabad elhatározásából kötött engedményezési szerződést az alperes jogelődjével és fizette ki a mintegy 32 millió forintot az alperes jogelődjének. Állította, hogy a jogelőd döntését kényszerhelyzet befolyásolta, ezt a kényszerhelyzetet pedig az alperes idézte elő. Mindezt K Gy és dr. B L tanúvallomása bizonyította.

Sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok nem kötelezték az alperest az 1993. évi Hitelezési Szabályzatának becsatolására, és nem kötelezték annak bizonyítására sem, hogy milyen intézkedéseket tett a Tsz-szel szemben a követelése érvényesítése érdekében.

Előadta, hogy az eljáró bíróságok a szöveggörnyezetből kiragadva idézték dr. T C tanúvallomását és nem vették figyelembe azt az előadását, hogy nevezett csak akkor fogadta el, miszerint a kárpótlási jegyek banki kölcsön fedezetét képezik, amikor az alperes azt állította, hogy az adásvételi szerződés vele történt megkötésekor a Tsz kárpótlási jegy utalványokat adott át a részére. Ugyanakkor K Gy tanú állította, hogy ezeket az utalványokat a Tsz részére visszaadták, így az alperes valójában nem létező fedezetre hivatkozott.

Sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok nem értékelték az alperes terhére, hogy megsértette a Ptk. 4.§-ának (1) bekezdésébe foglalt, a jóhiszeműség és tisztesség követelményét, továbbá, hogy az új szakértő kirendelésére előterjesztett bizonyítási indítványát is elutasították. A jogvita mikénti elbírálása szempontjából nem tekinthető szükségtelennek a tényállás teljes körű tisztázását célzó bizonyítás elrendelése, olyan szakértők meghallgatása, akik teljes körűen ismerik a felperes jogelődjének pályázatát, annak pénzügyi vonatkozásait, számviteli ismeretekben jártasak, és éppen abban a kérdésben foglaltak állást, hogy a felperes pályázata milyen okok miatt lehetetlenült el, és a felperesi jogelőd milyen okok miatt vesztette el a pályázat során egyébként megszerzett részvénytáketjét.

Előadta, hogy a felperesi jogelőd a személyhez fűződő jogainak megsértése miatt is érvényesített kártérítési igényt az alperessel szemben, ezért nem volt annak jogi akadály, hogy a felperes mint jogutód ezt az igényt fenntartsa. Az eljáró bíróságok e kérdés nem vizsgálták arra hivatkozással, hogy a jogelőd személyiségi jogainak megsértése miatt a jogutód kártérítési igényt nem érvényesíthet.

Végezetül előadta, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 3.§-ának (3) bekezdését is megsértette, mivel nem tett eleget az ott írt kioktatási kötelezettségének a bizonyítási teherről és a bizonyítás sikertelenségének következményeiről. A másodfokú bíróságnak már emiatt is hatályon kívül kellett volna helyeznie az elsőfokú bíróság ítéletét.

A felperes ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

-.-.-.-

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A másodfokú bíróság a felhozott jogszabálysértéseket nem követte el.

Alaptalanul sérelmezte a felperes, hogy az elsőfokú bíróság részéről a Pp. 3.§-a (3) bekezdésének utolsó fordulataiban foglaltak megsértése miatt a másodfokú bíróság nem helyezte hatályon kívül az elsőfokú bíróság ítéletét.

A Pp. 3.§-a (3) bekezdésének utolsó fordulata szerint a bíróság köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni.

A perbeli esetben az iratokból megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság részéről valóban nem hangzott el kifejezetten olyan kioktatás, amelyet a Pp. 3.§-a (3) bekezdésének utolsó fordulata megkíván. A fenti jogintézmény annak biztosítását szolgálja, hogy a fél a tájékoztatás hiánya miatt ne kerüljön abba a helyzetbe, hogy elmulasztja jogilag fontos tények előadását, vagy bizonyítékainak előterjesztését. Ha a tájékoztatás elmarad és emiatt a fél jogainak érvényesítése a fenti módon csorbát szenved, az alapot adhat az első fokú ítélet hatályon kívül helyezésére annak érdekében, hogy a fél pótolhassa mindazokat, amit a kioktatás hiányában elmulasztott. A felperesnek azonban elő kellett volna adnia, hogy melyek voltak azok a tények, amelyeket azért nem hozott fel a perben, mert a bíróság a kioktatási kötelezettségét elmulasztotta és melyek voltak azok a bizonyítékai, amelyeket ez okból nem tudott felajánlani és emiatt a perbeli jogainak gyakorlásában korlátozva volt. A felperes a felülvizsgálati kérelmében ilyen tényekre és bizonyítékokra nem hivatkozott, magának a jogsértésnek a felhozása az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését nem alapozza meg.

Alaptalanul sérelmezte a felperes az eljárt bíróságok részéről a Pp. 206.§-ában foglalt, a bizonyítékok mérlegelésére vonatkozó jogszabály megsértését is. Mindkét fokú bíróság a bizonyítékok okszerű mérlegelésével jutott arra a jogi következtetésre, hogy az alperes az ÁVÜ-nek az 1994. július 8-án kelt levéllel történő értesítésével felróható magatartást nem tanúsított, továbbá hogy az alperes kártérítési felelősségének a Ptk. 339.§-ának (1) bekezdésében írt konjunktív feltételei közül az okozati összefüggés is hiányzik.

A felülvizsgálati kérelmében a felperes arra hivatkozott (mint ahogy a 22. sorszámú keresetmódosításában is), hogy az alperesnek az ÁVÜ-höz 1994. július 8-án írt levele, valamint a felperes felé tanúsított tudatos megtévesztő magatartása miatt "az eredeti privatizációs konstrukció megghiúsult". A kárpótlási jegyek vételárát a privatizált cég egyes vagyontárgyainak értékesítéséből

származó bevételből nem tudta kiegyenlíteni, ehelyett a teljes vételárat a konzorciumban résztvevő két partnere biztosította, ezért a részvényeket át kellett adnia a konzorcium másik két tagjának, ezáltal az alperes felróható magatartása megállapítható, és az okozati összefüggés is fennáll.

A felperesnek a G.76.111/2000. szám alatti perben benyújtott keresetleveléből, a G.41.910/2005/11/F/1. sorszámú, valamint a 22. sorszámú előkészítő iratából - ez utóbbiban fellelhető keresetmódosításából - dr. T C tanú 28. és 47. sorszámú jegyzőkönyvben tett tanúvallomásából az elsőfokú bíróság által beszerzett, a Székesfehérvári Városi Bíróság előtt dr. T C és társai ellen folyó 3.B.1448/2002. számú büntetőügyben 2003. június 10. napján tartott tárgyalásról, a 2003. április 8-án tartott tárgyalásról, és a 2003. szeptember 23. és 24. napjára kitűzött tárgyalásról, végül a 2004. augusztus 31. napjára kitűzött tárgyalásról felvett jegyzőkönyvekben fellelhető K Gy és dr. B L tanúk vallomásából, a felperes jogelődjének a V. R és a S Kft-vel 1994. május 6-án kötött konzorciumi megállapodásból és az ugyancsak velük 2004. szeptember 9. napján kötött fedezeti megállapodásból (64. sorszám) az MNB által az A Bank Rt. részére 1994. május 19-én, valamint az ÁVÜ-höz 1994. december 13-án küldött levelek tartalmából (37. sorszám) Cs-né V É igazságügyi szakértőnek a Győri Városi Bíróság részére készített és 10/B/3. sorszám alatt csatolt szakértői véleményéhez mellékelte, a felperesnek az A Bank Rt-hez 1994. május 12-én keltezett leveléből, továbbá magából a szakértői véleményből az eredeti privatizációs konstrukcióról a következők voltak megállapíthatóak:

A felperesi jogelődöt négy magánszemély 1 millió forint törzstőkével abból a célból alapította, hogy E-hitel igénybevételeivel részt vegyen a G K Rt. állami tulajdonú részvényeire az ÁVÜ által kiírt privatizációs pályázaton. A felperesi jogelődnek a V. Kft-nek, valamint a S Kft-nek az volt a közös megállapodása, hogy a cég részvényeit közösen szerzik meg oly módon, hogy a V. és a S Kft. együttesen a részvények 51 %-ának a tulajdonába jut. 1994. május 6-án erre vonatkozóan együttműködési megállapodást kötöttek, amelyben rögzítették, hogy a felperesi jogelőd a privatizációhoz szükséges költségek és kiadások fedezéséhez anyagi forrásokkal nem rendelkezik, ezért a V. Kft. és a Kft. vállalták, hogy a felperesi jogelőd igényei szerint megfinanszírozzák a privatizációs költségeket és ezen túlmenően is szükség szerint anyagi támogatást nyújtanak a vételárhoz. Sikeres privatizáció esetén a felperes a két céggel a megvásárolt részvények átruházása útján számol el. A megállapodás lényege az volt, hogy a "konzorcium" két tagja megszerzi azoknak a részvényeknek a tulajdonjogát, amelyeknek megvásárlásához a fedezetet készpénz, illetőleg kárpótlási jegy formájában maguk

biztosították, a felperesi jogelőd pedig az E-hitelből finanszírozott részvéncsomag tulajdonosa lesz.

Az adásvétel tárgyát képező 6114 db összesen 61,140.000 Ft névértékű, a G K Rt. által kibocsátott részvény vételárát az ÁVÜ 297,800.000 Ft-ban határozta meg, amelyből 4 millió forintot készpénzben, 139,400.000 Ft-ot kárpótlási jeggyel, 154,400.000 Ft-ot pedig E-hittel kellett kifizetni. A 139,400.000 Ft értékű kárpótlási jegy és 4 millió forint készpénz ellenében 2944 db, a 154,400.000 Ft E-hitel ellenében pedig 3170 db részvény illette meg a vásárlót. A megállapodásból következően a megszerzett részvényekből a felperes tulajdonába kerül 3170 db, a további 2944 db-ot át kellett volna adnia a konzorcium tagjainak. A konzorcium tagjai vállalták továbbá, hogy az ÁVÜ által kívánt 60 millió forint összegű törzstőke emelést ők hajtják végre a saját vagyoni eszközeik terhére, ez alapján további 6000 db 10.000 Ft/db névértékű részvény kibocsátására kerül sor, amelyet ugyancsak a konzorcium tagjai szereznek meg, ezáltal az 51 %-os részesedésük mindenképpen biztosítva lesz.

A felperesi jogelőd által tervezett kárpótlási jegyvásárlási konstrukció azt eredményezte volna, hogy az ÁVÜ-től vásárolt teljes részvéncsomag döntő részét - azokat is amelyeket a kárpótlási jegyek után kapnak - a felperes meg tudta volna szerezni. A C B Tsz-szel ugyanis úgy állapodott meg, hogy a Tsz tulajdonában álló 77,168.000 Ft névértékű kárpótlási jegyet (halasztott fizetés ellenében) vásárolja meg. A vételár első részletét 53,150.000 Ft-ot a privatizációs szerződés megkötésétől számított 60 nap alatt, a fennmaradó 20 millió forintot pedig 1995. december 31-éig vállalt kifizetni. A kárpótlási jegyeket tehát a részvények megvásárlásához felhasználhatta anélkül, hogy a vételárát a Tsz-el rendezte volna. A privatizációs szerződés megkötését követő 15 napon belül az A Bankkal történt előzetes megállapodás alapján megkapta volna és kifizette volna az ÁVÜ-nek a 154 millió forint E-hitelből a még fennmaradó vételárát, ezzel a teljes részvéncsomag birtokába kerül a privatizációs szerződés megkötését követő 15-20 napon belül. Ebben az időpontban, ha elszámolt volna is a konzorcium két tagjával, a részvények egy minimális mennyiségét kellett volna átadnia, gyakorlatilag annak a kb. 10 millió forintnak a fedezetét, amelyet a két konzorciumi tag a privatizációban való részvételt megelőzően rendelkezésre bocsátott. A részvények átvételével átvette volna a G K Rt. minden vagyonát és annak ingatlanait is dr. T C tanúvallomása, valamint a felperes előadása szerint is néhány ingatlan eladásából fedezte volna a kárpótlási jegyek vételárát. A privatizált Rt. vagyona ugyan az E-hitel fedezetéül szolgált, dr. T C tanúnak a 28. sorszámú jegyzőkönyvbe foglalt vallomása szerint viszont a felperesi jogelőd megállapodott az A Bank Rt-vel, hogy a cég ingatlanai közül 4 db-ot kivonnak az E-hitel fedezetéből, - ezt jelzálogjoggal nem terhelik - és az értékesítésükből befolyó

vételárból a Tsz követelését kiegyenlíti. A Tsz-szel szemben ugyan a privatizációs szerződés megkötésétől számított 60 napos fizetési határidőt vállaltak, dr. T C tanúvallomása szerint hat hónapon belül szándékoztak teljesíteni.

A kárpótlási jegyek vételárának kiegyenlítése azonban megghiúsult a felperes előadása szerint azért, mert az alperes a kárpótlási jegyek tekintetében tudatosan megtévesztő bejelentést tett és emiatt az engedményezési szerződés megkötésére kényszerült. A per adatai azonban ezt az előadást nem támasztották alá.

Dr. B L tanúnak a büntetőeljárásban a 2003. szeptember 23-án tartott tárgyaláson felvett jegyzőkönyvbe foglalt tanúvallomása szerint a C Tsz főkönyvelője is bejelentést tett az ÁVÜ-höz a kárpótlási jegyek jogosulatlan felhasználására vonatkozóan, tehát nem kizárólag az alperes jelezte a kárpótlási jegyek körüli problémákat az ÁVÜ-nek. Ezeknek a bejelentéseknek nem volt kihatása a kárpótlási jegyeknek a privatizációban való felhasználására. Azok fizikai valóságukban a felperes birtokában voltak, a kárpótlási jegyek mint értékpapírok tehát a felperest legitimálták mint jogszerű birtokost. Az ÁVÜ fölös óvatossága és valamennyi szerződő fél téves jogi álláspontja tette szükségessé azt a megállapodást, amely a kárpótlási jegyek jogszerű birtoklását egyértelművé tette és a felmerült jogi kétségeket eloszlatta. Ténykérdés, hogy az alperes már 1993-ban kötelmi jogi igényt szerzett a Tsz-szel kötött szerződés alapján a kárpótlási jegyek tulajdonjogának a megszerzésére és e szerződés alapján az óvadéki biztosítékot is fennállónak tekintette. Ezt a szerződést a felperes az engedményezési megállapodás megkötése előtt megismerte, ekkor már a kárpótlási jegyek az adásvételi szerződés alapján birtokába kerültek, tehát az alperes nem téveszthette meg annak tartalmát, így az óvadéki megállapodás létrejöttét illetően sem. Más kérdés, hogy az eltérő jogi álláspont és az ÁVÜ elzárkózása miatt a felperes az ismerttetett megállapodás megkötése mellett döntött. E helyzet kialakulása körében tanúsított alperesi magatartást, amelyet a szerződésen és a vételárelőlegben alapuló jogai érdekében tett nem lehet felróhatónak tekinteni.

A felperes egyébként sem lett volna kénytelen bankhoz fordulni 37 millió forint hitel folyósítása végett. A konzorcium tagjai az együttműködési megállapodásban vállalták, hogy minden költséget fedeznek a sikeres privatizáció érdekében. A felperes csak azért nem hozzájuk, hanem a bankhoz fordult, mert úgy vélte, hogy e kárpótlási jegyek ellenében megszerzett részvényeket is meg tudja tartani.

A hitelfelvétel nem befolyásolta a felperesnek a további privatizációs lehetőségeit. A 37 millió forintos hitelt ugyanaz az A Bank Rt. folyósította, amelyik a 154 millió forint összegű E-

hitelre is szerződést kötött később a felperessel. A bank tehát nem vonta meg a felperestől a bizalmát amiatt, hogy 37 millió forint hitelt felvett, amelynek esedékessége csak 1995. szeptemberében lett volna. Amennyiben az E-hitel folyósítása a terveknek megfelelően megtörténik, módja lett volna a felperesnek a számára kedvezőbb részvényvásárlást megvalósítani. Ezért is kötötte meg a konzorcium másik két tagjával 1994. szeptember 9-én a számára előnytelen fedezeti megállapodást, miszerint ha a hitelt a banknak 10 hónap alatt nem fizeti vissza, 30 millió forintot fizet a hitel biztosításáért, és ha a tagok fizetik ki a bankot, a kifizetett összeget is megtéríti, átadja a megszerzett részvények 50 %-át. A bank 1994. november 4-én a felperessel az E-hitelszerződést megkötötte. Amennyiben a szerződés szerinti 15 napon belül annak folyósítására sor kerül, úgy a felperes a teljes részvénycsomag - ezáltal a G K Rt. valamennyi vagyonának - birtokába jut, tehát az ingatlanok értékesítésével még a tőkeemelés előtt ki tudta volna egyenlíteni a kárpótlási jegyek vételárát.

A privatizációs pályázat elbírálásának elhalasztása nem hatott közre a felperesi jogelőd által eltervezett, a teljes részvénycsomag megszerzésére irányuló privatizációs technika megvalósulásában. A felperesi jogelőd az E-hitelhez akkor sem jutott volna hozzá az A Banktól, ha az ÁVÜ-vel a privatizációs szerződést korábban megkötötte volna. Az MNB a 37. sorszám alatt csatolt levelében az A Bank Rt-t már 1994. március 19-én értesítette arról, hogy többek között a felperes által igényelt E-hitel refinanszírozását nem vállalja. Az alperesnek nem volt abban semmi szerepe, hogy az A Bank Rt. a felperesi jogelődöt a fentiek ellenére bízta a hitel folyósításával.

A felperesnek valóban módjában állt volna más banktól a szükséges E-hitelt felvenni. Ahhoz azonban, hogy az általa eltervezett konstrukció megvalósuljon nem csak ahhoz kellett volna bankot keresnie - legfeljebb 5 hónap leforgása alatt -, hogy E-hitelt folyósítson. Az E-hitel csak az ÁVÜ-nek járó privatizációs vételár kiegyenlítését fedezte volna, a kárpótlási jegyek vételárának megfizetéséhez továbbra is szükség lett volna az ingatlanok értékesítéséből származó bevételre. Ezért az új banknak hozzá kellett volna járulnia a 154 millió forint E-hitel fedezetét biztosító ingatlanokból mintegy 73 millió forint értékű ingatlannak a fedezetből történő kivonásához.

Ha sikerült volna is ilyen bankot felkutatni, még intézkedni kellett volna az ingatlanok értékesítéséről azt megelőzően, hogy a privatizációs szerződés megkötésétől számított 180 nap elteltéig esedékes tőkeemelés folytán a részvénytársaság tagjaivá válna a konzorcium másik két tagja, mert ekkor újból veszélybe került volna a kárpótlási jegyek vételárának a G K vagyonából történő kiegyenlítése anélkül, hogy az ez úton szerzett kárpótlási

jegyeket, vagy annak egy részét át ne kelljen adnia a konzorcium tagjai részére. A konzorcium két tagja a tőkeemeléssel és az addig teljesített pénzbeli hozzájárulásuk elszámolásával már megszerezték volna a részvények 51 %-át. Nevezettek az együttműködési megállapodásban csak ahhoz járultak hozzá, hogy a privatizált társaság vagyonából és jövedelméből az E-hitel kerül visszafizetésre, ahhoz azonban nem, hogy a felperes által megvásárolt kárpótlási jegyek vételárát is ebből egyenlítsék ki, és a cégben való 51 %-os részesedésükkel ezt meg is tudták volna akadályozni.

A felperest tehát az általa célszerűnek tartott privatizációs elképzelés megvalósításában az akadályozta meg, hogy az A Bank Rt. nem tudta részére az E-hitelt folyósítani. Sem a korábbi 37 millió forintos kölcsön felvételének, sem a pályázat elbírálása határideje elhalasztásának ebben szerepe nem volt, ezért a bizonyítékok okszerű, hibátlan mérlegelésével állapították meg az eljáró bíróságok, hogy az alperes magatartása és a felperest ért kár közötti okozati összefüggés nem állapítható meg.

Alaptalanul sérelmezte a felperes, hogy az eljáró bíróságok érdemben nem bírálta el a jogelőd személyiségi jogainak megsértése miatt előterjesztett keresetét. A Ptk. 85.§-ának (1) bekezdése értelmében személyiségi jogokat - a perben nem releváns kivételektől eltekintve - csak személyesen lehet érvényesíteni. A perbeli esetben a felperes jogelődje a keresetében a személyiségi jogainak megsértésére alapítva kártérítési igényt nem érvényesített, ezért azt a jogutód a Ptk. 81.§-ának (1) bekezdése szerint nem érvényesítheti. Másrészt a felperes a módosított keresetében sem nyilatkozott arról, hogy a személyiségi jog megsértése miatt milyen polgári jogi igényt támaszt. Amennyiben kártérítést kívánt érvényesíteni, ez esetben meg kellett volna jelölnie, hogy a jogelődöt személyiségi jogainak megsértése miatt milyen természetű és milyen összegű kár érte. Erre nézve határozott kereseti kérelmet nem adott elő. A keresetben kárként érvényesített privatizációs haszon elmaradása nem a személyiségi jog megsértésének következménye. Az eljáró bíróságok ezért e kérdésben jogsértés nélkül mellőzték az érdemi döntés meghozatalát.

Tekintve, hogy az alperes kárfelelősségét megalapozó jogellenes magatartás, valamint az okozati összefüggés sem állt fenn, a további bizonyítás lefolytatása az elsőfokú bíróság részéről szükségtelen volt. A felperes a 63. sorszámú előkészítő iratában szakértői bizonyítás elrendelését arra az esetre kérte, ha a követelése összegszerűsége tekintetében ezt a bíróság szükségesnek tartja. Tekintve, hogy az alperes kárfelelőssége nem volt megállapítható, a követelés összegszerűsége tekintetében a szakértői bizonyítás is szükségtelen volt.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.082/2008/5. számú ítéletét a Pp.275.§-ának (3) bekezdése szerint hatályában fenntartotta.

A felperes felülvizsgálati kérelme sikertelen volt, ezért a Pp. 78.§-ának (1) bekezdése szerint köteles az alperesnek a felülvizsgálati eljárással okozott költségét megtéríteni.

Az alperes felülvizsgálati perköltsége a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§-a (2) bekezdésének a/, b/ c/ pontja és (5) bekezdése szerint felszámítható jogtanácsosi munkadíjat foglalja magában.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274.§-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2009. március 24.

**Salamonné Dr. Solymosi Ibolya s. k. a tanács elnöke,
öngyösiné Dr. Gyügyei Klára s. k. előadó-bíró
. Lőrincz Györgyné bíró**

A kiadmány hitelélül:

(Hajdu Mihályné)
bírószági írnok